

MINISTERUL EDUCAȚIEI, CERCETĂRII ȘI INOVĂRII
UNIVERSITATEA „1 DECEMBRIE 1918” ALBA IULIA
FACULTATEA DE ISTORIE ȘI FILOLOGIE

PETRU POPESCU – STUDIU MONOGRAFIC

Rezumat

COORDONATOR ȘTIINȚIFIC:
PROF. UNIV. DR. CONSTANTIN CUBLEȘAN

DOCTORAND:
DINU BĂLAN

2009

CUPRINS

ARGUMENTError! Bookmark not defined.

I. REPERE BIOGRAFICEError! Bookmark not defined.

I.1. „Aventura biografică”Error! Bookmark not defined.

I. 2. FamiliaError! Bookmark not defined.

I.2.1. Tatăl, Radu PopescuError! Bookmark not defined.

I.2.1.1. Gala Galaction, prieten de familie, timp de două generațiiError! Bookmark not defined.

I.2.2. Mama, actrița Nelly CutavaError! Bookmark not defined.

I.3. Studii. Primii pași literari.Error! Bookmark not defined.

I.4. „American dream”Error! Bookmark not defined.

I.5. „Prins”, „Dulce ca mierea e glonțul patriei”, „Sfârșitul bahic” – *bestseller*-uri românești.....Error!
Bookmark not defined.

I.6. Romanța cu Zoe CeaușescuError! Bookmark not defined.

I.7. Petru Popescu *versus* Nicolae Ceaușescu.....Error! Bookmark not defined.

I.8. Petru Popescu - jurnalistError! Bookmark not defined.

I.9. Lupta cu cenzuraError! Bookmark not defined.

1.10. Plecarea sa în SUAError! Bookmark not defined.

1.11. Dificultăți de adaptare.....Error! Bookmark not defined.

1.12. Iris Friedman, soția lui Petru PopescuError! Bookmark not defined.

1.13. Cucerirea HollywooduluiError! Bookmark not defined.

1.14. Romane internaționale.....Error! Bookmark not defined.

1.15. Petru Popescu și politica românească.....Error! Bookmark not defined.

I.16. ÎntoarcereaError! Bookmark not defined.

II. OPERAError! Bookmark not defined.

II.1. Scurtă introducere în *onirism*Error! Bookmark not defined.

II.2. POEZIA LUI PETRU POPESCUError! Bookmark not defined.

II.3. PROZAError! Bookmark not defined.

II.3.1. Volumul de povestiri **MOARTEA DIN FEREAȘTRĂ** ..Error! Bookmark not defined.

II.4. ROMANEError! Bookmark not defined.

II.4.1. **PRINS**Error! Bookmark not defined.

II.4.1.2. Construcția romanului.....Error! Bookmark not defined.

II.4.1.3. Prefigurări ale conflictului	Error! Bookmark not defined.
II.4.1.4. Boala.....	Error! Bookmark not defined.
II.4.1.5. Angoasa existențială în fața absurdului bolii	Error! Bookmark not defined.
II.4.1.6. Roman parabolic/politic.....	Error! Bookmark not defined.
II.4.1.7. Un roman vitalist.....	Error! Bookmark not defined.
II.4.1.8. Pesimismul soluțiilor	Error! Bookmark not defined.
II.4.1.9. Iubirea – „succedaneu” al morții.....	Error! Bookmark not defined.
II.4.2. DULCE CA MIEREA E GLONȚUL PATRIEI	Error! Bookmark not defined.
II.4.2.1. Premise în receptarea romanului.....	Error! Bookmark not defined.
II.4.2.2. Nostalgia trecutului.....	Error! Bookmark not defined.
II.4.2.3. Cazarma.....	Error! Bookmark not defined.
II.4.2.4. Armata trecutului – roman istoric/politic	Error! Bookmark not defined.
II.4.2.5. Ecuație iubire paroxistică/război.....	Error! Bookmark not defined.
II.4.2.6. Eroism imposibil	Error! Bookmark not defined.
II.4.2.7. Concluzii la romanele <i>Prins</i> și <i>Dulce ca mierea e glonțul patriei</i> .	Error! Bookmark not defined.
II.4.2.8. Romanul citadin	Error! Bookmark not defined.
II.4.3. SFÂRȘITUL BAHIC	Error! Bookmark not defined.
II.4.3.1. Contextul apariției romanului. Generalități	Error! Bookmark not defined.
II.4.3.2. Particular	Error! Bookmark not defined.
II.4.3.3. <i>Sfârșitul bahic</i>	Error! Bookmark not defined.
II.4.3.3.1. Receptare	Error! Bookmark not defined.
II.4.3.3.2 Analiză	Error! Bookmark not defined.
II.4.3.4. Probleme de receptare – nașterea unor discuții despre romanul popular	Error! Bookmark not defined.
defined.	
II.4.4. COPIII DOMNULUI	Error! Bookmark not defined.
II.4.4.1. Roman povestire	Error! Bookmark not defined.
II.4.4.2. Pregătirea povestirii	Error! Bookmark not defined.
II.4.4.3. Povestirea Maicii Eufimia	Error! Bookmark not defined.
II.5. Romanul popular	Error! Bookmark not defined.
II.6. Influențe. Introducere	Error! Bookmark not defined.
II.6.1. Influențe românești	Error! Bookmark not defined.
II.6.1.1. (Neo)autenticismul	Error! Bookmark not defined.
II.6.2. Influențe străine	Error! Bookmark not defined.
II.7. Citadinismul structural.....	Error! Bookmark not defined.

II.8. Persoana întâi.....Error! Bookmark not defined.

II.9. Condiția materială a scriitorului.....Error! Bookmark not defined.

III. ROMANUL POPULAR.....Error! Bookmark not defined.

III.1. Romanul popular – Demersuri teoretice introductiveError! Bookmark not defined.

III.2. Dezbateri românești referitoare la natura *bestseller-ului*Error! Bookmark not defined.

III.3. Accepții ale literaturii de largă popularitate în SUA.....Error! Bookmark not defined.

III.4. *Bestseller-ul*.....Error! Bookmark not defined.

III.5. O accepție a conceptului de gen literar în contextul social și industrial al *entertainment-ului*
.....Error! Bookmark not defined.

III.6. *Literary fiction*Error! Bookmark not defined.

III.7. „Negocierea de gen”Error! Bookmark not defined.

III.8. Curajul lui Petru Popescu de a fi *bestseller*Error! Bookmark not defined.

IV. NEGOCIEREA DE GEN ÎN ANALIZA ROMANELOR AMERICANE ALE LUI PETRU POPESCU ...Error! Bookmark not defined.

IV.1. *BEFORE AND AFTER EDITH (ÎNAINTE ȘI DUPĂ EDITH)* Error! Bookmark not defined.

IV.1.1. Conceptul de „decadență europeană”Error! Bookmark not defined.

IV.1.2. *Erotic fiction* (romanul erotic).....Error! Bookmark not defined.

IV.1.3. Interpretare: Edith – emancipare posttraumatică de tip *femme fatale* Error! Bookmark not defined.

III.1.4. Stereotipuri pozitive.....Error! Bookmark not defined.

IV.1.5. *Înainte și după Edith* – gen thriller erotic și psihotraumatic.....Error! Bookmark not defined.

IV.2. **Romanul de non-ficțiune**.....Error! Bookmark not defined.

IV.2.1. AmazonulError! Bookmark not defined.

IV.2.1.1. Întâlnirea cu Loren McIntyreError! Bookmark not defined.

IV.2.1.2. **REVELAȚIE PE AMAZON**Error! Bookmark not defined.

IV.2.2. **ALMOST ADAM (ÎN COASTA LUI ADAM)**.....Error! Bookmark not defined.

IV.2.2.1. Apariția romanuluiError! Bookmark not defined.

IV.2.2.2. Punct de pornire – fantezie științifică.....Error! Bookmark not defined.

IV.2.2.3. *Almost Adam* – un *thriller* complex, cu elemente de *suspense*. Preliminarii teoretice.... Error!
Bookmark not defined.

IV.2.2.4. <i>Thriller și suspense</i> în romanul <i>În coasta lui Adam</i>	Error! Bookmark not defined.
IV.2.2.5. <i>În coasta lui Adam</i> - roman literar al meditației cu subiect (paleo)antropologic	Error! Bookmark not defined.
IV.3. Literatura (auto)biografică. (Neo)autenticismul american	Error! Bookmark not defined.
IV.3.1. Genul <i>memoir</i> . OAZA'	Error! Bookmark not defined.
IV.3.1.1. Condiții de apariție.....	Error! Bookmark not defined.
IV.3.1.2. Genul <i>memoir</i>	Error! Bookmark not defined.
IV.3.1.3. OAZA . Analiză.....	Error! Bookmark not defined.
IV.3.2. THE RETURN (ÎNTOARCEREA)	Error! Bookmark not defined.
IV.4. Romane populare cu public special	Error! Bookmark not defined.
IV.4.1. IN HOT BLOOD (CU SÂNGE FIERBINTE)	Error! Bookmark not defined.
IV.4.2. WEREGIRLS: BIRTH OF THE PACK (WEREGIRLS: NAȘTEREA CETEI)	Error! Bookmark not defined.
IV.4.3. FOOTPRINTS IN TIME (URME ÎN TIMP)	Error! Bookmark not defined.
IV.5. Filmul THE LAST WAVE (ULTIMUL VAL)	Error! Bookmark not defined.
IV.6. GIRL MARY (FATA MARIA)	Error! Bookmark not defined.
IV.6.1. Receptări preliminare.....	277
IV.6.2. Genul romanului	Error! Bookmark not defined.
IV.6.3. Problematika evreiască	Error! Bookmark not defined.
IV.6.4. Roman etnografic.....	Error! Bookmark not defined.
IV.6.5. Arta poetică.....	Error! Bookmark not defined.
IV.6.6. Emancipare feminină	Error! Bookmark not defined.
IV.6.7. Dimensiunea umană/romană a lui Pilat din roman.....	Error! Bookmark not defined.
IV.6.8. Estetica urâtului	Error! Bookmark not defined.
IV.6.9. Roman erotic.....	Error! Bookmark not defined.
IV.6.10. Roman politic	Error! Bookmark not defined.
IV.6.11. Metaforism religios – o schiță în registrul epic despre lumea îngerilor	Error! Bookmark not defined.
IV.6.12. Interpretare originală a unui mit creștin.....	Error! Bookmark not defined.
IV.6.13. Roman religios original pornind de la o temă (neo)protestantă	Error! Bookmark not defined.
IV.6.14. Receptare literară lentă vs. receptare populară de mare facilitare și rapiditate (<i>negociere de gen</i>)	Error! Bookmark not defined.

V. PETRU POPESCU – AFINITĂȚI ELECTIVEError!

Bookmark not defined.

V. 1. Petru Popescu – un „Llosa al literaturii române”Error! Bookmark not defined.

V.2. Joseph Conrad Error! Bookmark not defined.

V.3. Hemingway – o profesiune de credință a lui Petru PopescuError! Bookmark not defined.

VI. CONCLUZIIError! Bookmark not defined.

VI.1. Biografie –operă (*pactul autobiografic*) Error! Bookmark not defined.

VI.2. Structura personajului narator Error! Bookmark not defined.

VI.3. Arte poetice Error! Bookmark not defined.

VI.4. Unitatea tematică și epică Error! Bookmark not defined.

VI.5. Concluzii la problematica romanului popular Error! Bookmark not defined.

VI.6. Concluzii privitoare la aplicarea conceptului de *negociere de gen* Error! Bookmark not defined.

VII. METODOLOGIA LUCRĂRII ...Error! Bookmark not defined.

BIBLIOGRAFIE..... 19

ANEXEError! Bookmark not defined.

CUPRINS.....368

CUVINTE CHEIE:

autobiografic, artă poetică, autenticism, omogenitate, sinceritate, vitalism, senzualitate, citadinism, personaj, persoana întâi, parabolă, oximoron epic, palierele romanului, satiră, roman povestire, roman popular, negociere de gen, mixare, genuri (formule narative), *literary fiction*, roman de non-ficțiune, fantezie științifică, roman paleoantropologic, roman erotic, *thriller*, *suspense*, *memoir*, *fantasy*, *horror*, roman de mister religios, stereotip, decadență, simplitate/diversitate/originalitate, afinități electivă, *entertainment*, receptare, sociologie, succes, elitist/popular, repudiere

REZUMATUL TEZEI DE DOCTORAT *PETRU POPESCU – STUDIU MONOGRAFIC*

Am organizat teza de doctorat *Petru Popescu – studiu monografic* într-un mod structuralist, cu zeci de capitole și subcapitole, pentru o demarcare mai clară a problematicii operei lui Petru Popescu. Analiza operei se îmbină în doze potrivite cu prezentarea teoretică a unor concepte esențiale pentru o receptare critică adecvată a scriitorului și a romanelor sale. În acest sens, am preferat să lucrăm cât mai metodic, pentru fiecare demers analitic procurându-ne instrumente teoretice valide, ca să accesăm la o viziune cât mai profundă și la o receptare corectă a operei. Documentarea este pilonul acestei lucrări. Pe baza unei bibliografii teoretice de limbă română și engleză, utilizată efectiv în abordarea monografică, și pe baza conicilor de întâmpinare și interviurilor din România și SUA, am abordat viața și opera lui Petru Popescu.

Traducerea lor din engleză în română înseamnă o preliminară interpretare. Selectarea informației este interpretarea subsecventă. Iar judecarea ei în contextul problematicii, pe care am desfășurat-o în teza noastră, este interpretarea terțiară, cea mai consistentă.

Biografia și opera lui Petru Popescu se leagă intim. De inspirație hemingwayană, experiențele biografice ale prozatorului român sunt topite și valorificate în operă. Pentru a exemplifica sumar, amintim moartea fratelui geamăn Pavel, care a declanșat psihologic scrierea romanului *Prins*, sau experiența din armată care a fost exploatată în *Dulce ca mierea e glonțul patriei*. Am ajuns la câteva concluzii asupra caracterului autobiografic al romanelor sale, urmărite și din punctul de vedere al teoriei literare. De aceea, romanele sunt urmărite consecvent din prisma influențelor biografice, într-o evoluție binară și intimă a componentei ficționale și a factorului declanșator biografic.

Capitolul **Repere biografice** aduce o viziune unitară asupra vieții și personalității lui Petru Popescu, care sunt receptate în spațiul cultural românesc într-un mod sinuos, dezorganizat și controversat. Am organizat materialul biografic printr-o rețea de puncte nodale ale vieții scriitorului, tocmai pentru a evidenția aspectul senzațional și autentic al vieții romancierului. De aici, rezultă pagini consistente de material biografic, supuse unei ordonări prin prisma unei ierarhizări valorice a aspectelor biografice de o bogăție și o diversitate deconcertante, prin emiterea unei judecăți critice, dintr-o perspectivă mai amplă și unitară. Din jurnalul *Întoarcerea*, interviuri, cronicile și *review*-urile publicate în România și SUA, am extras fișe psihologice și existențiale îndeajuns de dificil de alcătuit, deoarece viața romancierului este bogată și controversată, iar perspectiva de abordare trebuia să fie destul de largă.

Am adus contribuții substanțiale la configurația biografică a lui Petru Popescu, nu atât prin viziunea unitară asupra vieții și personalității lui, cât mai ales prin îmbunătățiri ale materialului biografic existent (jurnalul *Întoarcerea* și interviurile din presa românească și americană), prin discuții telefonice și interviuri cu autorul romanului *Prins*, pentru a explica și completa unele aspecte ale vieții sale. Unele subcapitole **Romanța cu Zoe Ceaușescu, Petru Popescu vs. Nicolae Ceaușescu, Plecarea sa în SUA, Dificultăți de adaptare, Romane internaționale, Petru Popescu și politica românească** sunt mai consistente și mai originale atât prin interpretare, cât și prin aportul informativ adus acestor aspecte. În general, toate subcapitolele din *Repere biografice* beneficiază de o documentare serioasă și de o viziune nouă.

Trăsăturile autobiografice ale operei sale se pot observa în planul po(i)etic (ca arte poetice) al operei sale: utilizarea persoanei întâi, simplitatea scrierii, procedee specifice

autenticismului. *Pactul autobiografic* al lui Philippe Lejeune ordonează și clarifică biografismul operei, prin (ne)echivalența legăturii ternare autor-narator-personaj. Etajarea eului biografic în *istoric/empiric, interior/portretistic, spiritual* (Adrian Marino) a dat consistență și soliditate reperelor biografice ale romancierului. Prin autenticism și sinceritate, aceste euri au tendința de a se contopi. Senzaționalismul și sinceritatea, uneori șocantă, sunt mărci personale ale scrisului petrupopescian atât în operă (v. autenticismul), cât și în biografie (un fel de mitologie personală).

Capitolul **Poezia lui Petru Popescu** cuprinde o analiză tematică și stilistică, urmărindu-se afinități de teme și motive cu imagiștii americani. De asemenea, s-au urmărit înrudiri cu unii poeți din literatura română contemporană (Nicolae Labiș, Nichita Stănescu etc.). Filonul care animă universul poetic al poetului este onirismul care infuzează poezia cu tușe recognoscibile. Curentului oniric i s-a dedicat o schiță teoretică, prelucrând câteva articole și lucrări de specialitate. Unele amprente onirice vor fi urmărite în toată proza lui Petru Popescu. În ciuda acestor defalcări generoase, acesta rămâne un poet minor, întrucât universul poetic nu s-a sedimentat cu suficientă amploare și profunzime, datorită carierei de romancier pe care o urmează autorul romanului *Prins*.

Prezentarea analitică a prozei lui Petru Popescu este una originală, cu o viziune proprie asupra ei, cu argumente discordante sau similare cu cele ale criticilor români și străini. Fiecare roman intră în prezentarea noastră într-o rețea vastă de procedee, motive epice, tropi similari, personaje, teme și subteme, trăsături de stil care îi conferă operei unitate și diversitate. Volumul de povestiri *Moartea din fereastră* este laboratorul și avanscena desfășurărilor epice din romanul *Prins* și *Copiii Domnului*. Analiza noastră este simplă, cu o prezentare epică secvențială în cronologia ei firească, organizată pe problematica romanescă și pe observații critice pertinente. Metoda noastră de analiză aș numi-o iradiantă, dinspre nucleul epic spre problematica romanului, cu realcătuirea structurii romanului altfel puțin sofisticate, dar pline de sugestii, cu trasarea particularităților epice și de specie (roman politic/erotic/parabolic etc.). Factorul biografic declanșator al scrierii epice este delimitat cu pregnanță, iar lucrările teoretice ale lui Philippe Lejeune (*Pactul autobiografic*) ne ajută pentru a demarca biografismul și caracterul personal al romanelor lui Petru Popescu.

În analiza și interpretarea noastră am permis să se audă „foșnetul” opiniilor critice referitoare la operă, întrând în dispută, problematizând, intersectându-ne cu unele dintre ele. Tehnica citării din text se îmbină cu observația relevantă. Analiza caută să capteze pulsul și fațeta stilistică a romanului, prin împrumutarea unor sonorități stilistice ale romanului în limbajul nostru critic, fără a scăpa „frâiele” judecății critice. În analiza romanului *Prins*, am

urmărit tehnica prefigurării bolii, defalcarea palierele romanului (erotic, politic etc.), analiza elementelor unei parabole politice din roman, citit prin „supracodul ideologic” de către generațiile averse de lecturi subversive, urmărind totodată și dimensiunea romanului politic, cu instrumentele teoretice oferite de Marian Odangiu. Vitalismul senzorial este marea originalitate a romanului, iar explicația lui a necesitat unele comparații destul de ample cu Ernest Hemingway, în această direcție fiind exploatate lucrările monografice ale lui Radu Lupan despre romancierul american. Paralelismele dintre *Prins* și *Dulce ca mierea e glonțul patriei* sunt inedite, cele două romane pretându-se la sinteze teoretice „în duet”. Ambele cărți cultivă oximoronul de natură epică: vitalitate/moarte și dragoste/cazarmă. Cele două romane, prin senzualitatea și vitalismul lor debordant, prin analiza unor procese sufletești sumare de o mobilitate atipică în condițiile paupere ale unui realități mizerabilisime, reînnoadă tradiția cu proza interbelică, el fiind socotit unicul reprezentant al neoautenticismului românesc (Nicolae Bârna). Capitolul **(Neo)autenticismul** descrie acest curent ilustrat în romanele lui Petru Popescu și teoretizat în eseurile sale reunite în vol. *Între Socrate și Xantipa*.

Analiza romanului *Sfârșitul bahic* a necesitat o contextualizare a scrierii lui în spiritul epocii – apariția funestelor *Teze din iulie* din 1971, cu consecințele ei dramatice. De asemenea, am fixat momentul biografic al romancierului, aflat într-o mare cumpănă: pactul cu autoritatea comunistă sau evadarea. Acest roman este cel mai problematic ca receptare sinuoasă în critica românească, pe de o parte, și entuziastă în cea străină, pe de altă parte. Am descris prima receptare, demontând câteva opinii cu care nu am fost de acord (de ex. tezismul lui Nicolae Manolescu), propunând una proprie. Autodegradarea personajului narator prin instinct sexual și bahic indică neseriozitatea oricărei poziții discursive a acestuia. El nu este credibil nici sexual (posedă fanteze/imposturi ale feminismului), nici „bahic” (vinul îi produce greață și coșmaruri). Conținuturile ideologice sunt „aruncate” pe „scena” narativă, pentru a fi „persiflate”, prin degradare. Intenția parodică este dominantă. Simplificarea narativă caracteristică unui roman popular este realizată pentru „împachetarea” acestui conținut subversiv. Am analizat două portrete, detectând asemănări cu Nicolae și Elena Ceaușescu. Am arătat că unul dintre meritele romanului *Sfârșitul bahic* este că a repus în discuție problematica romanului popular/a *bestseller*-ului în critica românească, prelucrând un material relevant și sintetic în limba engleză pentru postul de radio *Europa Liberă*, din 30 noiembrie 1973, realizat de Anneli Maier, despre dezbaterile românești privitoare la acest tip de roman ilustrat de *Sfârșitul bahic*. Pe marginea apariției romanului, s-a iscat o dezbateră teoretică prin semnăturile lui Eugen Uricaru, Al. I. Ștefănescu, Paul Everac, Aurel Baranga, cu ponderi diferite. Petru Popescu însuși a fost un bun teoretician al romanului de largă

difuzare. Am trecut în revistă părerile cele mai interesante iscate de apariția acestei cărți, curmate prea curând prin plecarea romancierului în SUA.

Copiii Domnului este un roman în care, cu ajutorul teoreticianului romanului ca povestire, Ion Vlad, am detectat dimensiunea povestirii în mixaj cu elementele populare. Am analizat „ritualul” povestirii din narațiune, reflectat într-un text teoretic cu caracter programatic al romancierului din *Scrisoarea-prefață* la roman, ceea ce denotă o semnificativă conștiință estetică a lui Petru Popescu. Am insistat pe calitățile de povestitor ale romancierului. *Copiii Domnului* respectă un ritual al Povestirii pe care l-am urmărit consecvent, atât sincron, cât și diacronic (ca evoluție a mărcii de povestitor în cariera sa literară).

Conceptele de teorie literară *autenticism, citadinism, persoana întâi, realism de semnificație, audiență la mase, popular, precizionism cinematografic*, utilizate de Petru Popescu în romanele sale într-un mod programatic (în prima perioadă a carierei sale literare) organizează materialul epic analizat în capitolele noastre, definindu-se astfel particularitățile românești ale operei. De exemplu, citadinismul apare în scrisul petrupopescian în două ipostaze consecvente: citadinism tematic și structural. Analiza romanelor de limbă română ilustrează citadinismul, conceput și descris de autor într-un mod polemic față de leșinata literatură proletcultistă a acelor ani.

Volumul de eseuri *Între Socrate și Xantipa* a furnizat numeroase indicii, elemente de artă poetică și de reflexie romanescă asupra viziunii romancierului. Am demarcat aceste concepte, cu rigoare metodologică, în romanele petrupopesciene. Metoda de analiză conceptuală (teoretică) este singura care poate deschide opera spre interpretare în adâncime.

Analiza noastră textuală a vizat mai multe direcții: analize tematice și de structuri narrative, urmărind cu rigoare planul construcției (sau a deficitului ca marcă a autenticismului) și universul ideatic. Am demarcat mai multe paliere ale romanului, mai multe tehnici literare („precizionism cinematografic”, construcție romanescă oximoronică prin intersecția registrului senzorial al vitalității și cel grav al morții, parabola politică, satira/grotescul). Nu am renunțat la onirism ale cărui reminiscențe se observă atât în poezie (cu preponderență), cât și în roman (ca procedeu epic minor).

Am definit trăsăturile de gen ale romanului popular, mai întâi teoretic, apoi prin analiză pe text. Această mișcare dublă dinspre general spre particular și viceversa este o constantă a metodologiei lucrării noastre, folosind consecvent, pe de o parte, deducția (dinspre generalul definiției romanului ca gen înspre particularul romanului) pentru a transforma analiza noastră textuală într-una limpede și riguroasă, pe de altă parte, inducția (dinspre particularul

elementelor analizate în roman spre generalul definiții genurilor). Inducția este un instrument logic care ne-a produs cele mai interesante și diversificate concluzii, dinspre practica analizei textului, mereu fertilă în rezultate. Mișcarea aceasta dublă (general ↔ particular) evită atât o abstractizare seacă și prea academică, cât și o analiză a romanului anarhică și întâmplătoare, fără filoaane teoretice solide. Printr-o astfel de metodă, am delimitat următoarele tipuri de roman: romanul complex, supraetajat pe mai multe dimensiuni – erotic/politic/parabolic/patriotic/cazon – precum *Prins* și *Dulce ca mierea e glonțul patriei*; romanul satiric social *Să crești într-un an cât alții într-o zi*; romanul de satiră politică și romanul popular *Sfârșitul bahic*; romanul cu un anumit ritual al povestirii, dar și cu unele tehnici persuasive specifice romanului popular *Copiii Domnului*; romanul erotic și popular *Înainte și după Edith*; romanul de non-ficțiune *Revelație pe Amazon*; fantezia științifică, subgen al romanului de non-ficțiune *În coasta lui Adam*; memoir-ul/romanul istoric documentar, subgen al romanului de non-ficțiune *Oaza*, romanul de mister religios și istoric *Girl Mary*.

Utilizând instrumentarul oferit de lucrarea Ioanei Drăgan, *Romanul popular în România. Literar și Paraliterar*, am delimitat elementele specifice acestui tip de roman din *Sfârșitul bahic* și *Copiii Domnului*.

Pe parcursul analizelor la romanele de dinainte de 1973 și în capitolele sintetice **Influențe românești** și **Influențe străine**, am demarcat câteva elemente comune dintre scrisul lui Petru Popescu și al altor scriitori români sau străini, nu într-un mod exhaustiv și fără echivalențe calitative, ci în spirit monografic de portretizare a scriitorului român, prin înrudiri adunate într-un arbore de „afinități electivă” comune mai multor scriitori. Romanele de limba română ale lui Petru Popescu se aseamănă cu cele ale lui Camil Petrescu, Anton Holban, Max Blecher etc. în spațiul românesc, sau cu unele romane ale lui Hemingway, E.M. Remarque, Norman Mailer, Soljenițin, iar analizele noastre comparative certifică aceste afinități. Aceste raportări ne-au creat posibilitatea de sintetizare a romanelor românești ale lui Petru Popescu, dintr-un unghi nou, oferită chiar de metoda comparației. Aceste influențe le-am contextualizat în cadrul mai larg al literaturii române contemporane și al piedicilor ideologice care au întrerupt reînnoirea/readăparea acesteia la tradiția interbelică. Analiza structurată pe așa-numitele afinități electivă, axate pe elementele tematice și de procedeu narativ cu scriitori din literatura română și universală, completează o latură metatextuală a scrisului popescian cultivat și familiarizat cu procedeele literare specifice romancierilor americani (o certifică și vol. de eseuri *Între Socrate și Xantipa*, secțiunea a treia fiind dedicată scriitorilor din spațiul anglo-saxon și american).

De asemenea, în capitolul **Persoana întâi** am relevat importanța cardinală a acestei persoane în scrisul lui Petru Popescu care își argumentează utilizarea ei ca o artă poetică esențială în conceperea personajelor din interior și în construcția romanului. Capitolul **Condiția materială a scriitorului** fixează o motivație materială a lui Petru Popescu în abordarea formulelor populare, aducând din istoria literaturii române un exemplu nefericit de insucces financiar în cazul lui Camil Petrescu.

Cu ajutorul unor lucrări teoretice bune, am definit romanul de largă popularitate, *bestsellerism*-ul în contemporaneitate, selectând și propunând o metodă – *negocierea de gen* – în analiza romanelor ca un mixaj (întreprătrundere) de genuri, într-o negociere pe plan poetic (al scrierii și creației) și de receptare, în vederea succesului de critică literară și, mai ales, de vânzare. Analiza teoretică mi-a oferit instrumente pentru a examina adecvat opera lui Petru Popescu fără prejudecăți și *parti pris*-uri. Am subliniat legătura dintre romanul popular și ilustrarea lui de excepție (cel puțin pentru tradiția literaturii române). Elementele de originalitate, minimalizate de cronicile de întâmpinare românești, propun un scriitor neoautentic semnificativ pentru istoria literaturii române (v. *Prins, Dulce ca mierea e glonțul patriei, Oaza, Intoarcerea, Fata Maria*, componenta roman de mister paleoantropologic din *Revelație pe Amazon* și din *În coasta lui Adam*). Intersectarea dintre autenticism și genurile romanului de largă difuzare au prilejuit nu atât analize teoretice ale celor două dimensiuni epice (literar și popular), ci și sublinierea felului particular și original în care ele s-au manifestat în creația epică. *Negocierea de gen* ordonează câmpul aparent haotic al acestui mixaj (întrepătrunderi), dar, de asemenea, explică controversa receptării romanelor populare prin grila genului ilustrat și a gustului specific receptorilor de carte.

În amplul capitol teoretic **Romanul popular**, vizăm câteva demersuri teoretice introductive despre natura literaturii de largă popularitate, reliefând că în România ea este o formă fără fond (ca gen), unul dintre argumente fiind imprecizia și lipsa unui uz al termenilor/sintagmelor care să denumească literatura comercială de pe piața eflorescentă a *entertainment*-ului din Occident. În acest sens, am valorificat studiile nu prea numeroase, dar valoroase în felul lor din România (Ioana Drăgan, Adrian Marino). Am prezentat dezbaterile românești referitoare la natura *bestseller*-ului, care au avut loc în momentul apariției romanului *Sfârșitul bahic*. Pe baza unei bibliografii de specialitate (de limbă engleză), am prezentat diferite accepții ale literaturii de largă popularitate, ale *bestseller*-ului, ale genului literar, ale industriei de *entertainment* din SUA. O abordare din punctul de vedere al sociologiei literaturii este subsecventă demersului nostru. Am ales contextul american de

manifestare a *bestseller*-ului, pentru că autorul romanului *În coasta lui Adam* a scris în acest spațiu și în acest spirit.

Am pornit de la premiza că Robert McCrum a observat scăderea ponderii literaturii originale (*literary fiction*) în industria de carte occidentală și că unii critici situează *literary fiction* ca un simplu gen printre celelalte genuri ale literaturii de consum. Malcolm Bradbury în *The Modern British Novel* a semnalat relativizarea genului *literary fiction*, deoarece acesta intră în mixaj cu genurile romanului popular. Alte echivalențe pentru mixarea genurilor sunt: „hibridizarea” genurilor (Ihab Hassan), „întrepătrundere”, „pulverizarea/estomparea limitelor”. Preluând o sintagmă utilizată de Michelle Morano, *negotiation genre (negocierea de gen)*, fără o miză teoretică prea mare, am transformat-o într-o metodă de lucru foarte rodnică, care subliniază dimensiunea sociologică extrem de importantă a unui roman de largă popularitate. Procesul de negociere este bidirecțional, presupunând, pe de o parte, intenția autorului de a scrie romane pe placul cititorilor (deci o poietică a romanului popular) și, pe de altă parte, receptarea cărților organizate eficient de industria de *entertainment* pe genuri populare (deci o teorie a receptării genurilor populare). Scrierea după formula romanului popular și receptarea propriu-zisă depersonalizează factorul uman (scriitorul și cititorul) – o caracteristică a industriei de *entertainment care, volens-nolens, predomină în Occident. Ca o consecință, genul literary fiction este relativizat în grila genurilor romanului de mare popularitate. Pe bună dreptate, critica literară elitistă este nemulțumită de acest tratament simplificator al industriei de entertainment față de literatura originală.*

Analizând romanele de largă difuzare ale lui Petru Popescu (*Înainte și după Edith, În coasta lui Adam, Revelație pe Amazon* etc.), am semnalat unele tendințe ale criticii de întâmpinare de „repudiere” și dispreț ale acestor formule populare. Pentru o înțelegere mai bună a lor, am definit pe baza unei bibliografii teoretice genurile literaturii populare, utilizate de romancierul de origine română: thriller erotic, suspense, roman de non-ficțiune cu genurile și subgenurile lui, memoir, roman *horror*, roman de fantezie, roman de mistere religioase, jurnal (cu lucrări teoretice ale lui Eugen Simion) Am definit stereotipurile literare (cinematografice) și decadența central-europeană (pentru analiza romanului *Înainte și după Edith*).

În capitolul **Negocierea de gen în analiza romanelor americane ale lui Petru Popescu**, prin aplicarea acestei metode, am obținut rezultate pozitive în interpretarea romanelor americane ale lui Petru Popescu, eliminând atitudinea de repudiere și dispreț elitist și subliniind, în același timp, mixajul dintre genuri literare – inclusiv cu *literary fiction* (roman original, bazat pe literaritate).

În receptarea romanului *Before and After Edith (Înainte și după Edith)*, stau mai multe piedici. Am încercat să înțelegem conceptul de decadentă europeană a sfârșitului de sec. al XIX-lea din Europa Centrală pentru a analiza acest roman de un erotism macabru, utilizând o bibliografie de specialitate (de ex., Cornel Ungureanu). Deși avem romane erotice excelente în literatura română, romanul lui Petru Popescu este important ca gen (*erotic fiction*). Am beneficiat de unele contribuții aduse, de exemplu, de o lucrare de doctorat despre literatura erotică din România a lui Maria Luisa Lombardo, în abordarea literaturii erotice românești, fără aporturi teoretice prea ample. Am interpretat povestea Editei ca pe o emancipare posttraumatică de tip *femme fatale* (pornind de la unele sugestii bibliografice). Am analizat stereotipurile *Jack the Ripper (Jack Spintecătorul)* și *femme fatale*. Pornind de la critica negativă la adresa sexualității, violenței și fetidului din roman, conform negocierii de gen, am constatat că ei nu gustă romanul erotic scabros mixat cu *thriller*-ul. Însă meritul cert al cărții este atmosfera *fin de siècle*, a oboselii, a plictiselii, a anarhiei ca dispoziție de un farmec aparte. Poate *Înainte și după Edith* și-a propus prea multe, fără să-i găsim o vină. Dacă nu este un *suspense*, el este, în schimb, un roman erotic, un *thriller* erotic, un roman crepuscular al sfârșitului de secol gen Musil în registru senzorial, în sfârșit, un *policier*. Adepții unui gen pot fi nemulțumiți/mulțumiți în funcție de negocierea bazată pe alegerea genului preferat și pe gustul fiecărui cititor. Elitiștii (adepti ai *literary fiction*) așteptau în totalitate un profund roman crepuscular *fin de siècle* sau un roman erotic foarte bun de tip Nabokov. Însă adepții romanului comercial sunt încântați că un român a scris un bun *thriller* erotic. Adepții romanului *policier* vor fi dezamăgiți, deoarece genul lor nu este ilustrat suficient. Cert este că *Înainte și după Edith* se citește cu o plăcere vădită, iar stilul este impecabil. Atmosfera de sfârșit de secol, metafora toaletei, violul, originea socială joasă și umilă a lui Satmary, crima, țările sociale vâdate de poliție, contextul politic mizerabilisim (dezintegrarea imperiului) circulă în țesătura epică armonizate de stilul scrierii. Cronicarii cad ori în capcana gustului (nu gustă un anumit gen de roman), ori în cea a unei critici elitiste.

În privința romanului *Amazon Beaming (Revelație pe Amazon)*, negocierea de gen certifică formulele narrative utilizate, receptarea și valoarea cărții. Amatorii de roman antropologic sunt pe deplin mulțumiți. Pasionații de romane de călătorie și de aventuri sunt satisfăcuți în mai mică măsură. Însă romanul descoperirii geografice constituie învelișul senzational al cărții, aceasta fiind cartea ei de vizită. Călătoria spre începuturile timpului/mitului și ale tribului Mayoruna este miezul ideatic de o calitate literară certă. Negocierea iscusită de gen și stilul superior al romanului înscrie *Revelație pe Amazon* în istoria literaturii de non-ficțiune americană cu tematică precisă: fluviul Amazon.

Ca punct de pornire, romanul *Almost Adam (În coasta lui Adam)* este o fantezie științifică, dar, ca realizare, un roman de non-ficțiune îmbrăcat în armura unui *thriller*. O bună negociere de gen a dat naștere unui roman de succes. Cititorii apreciază romanul de aventuri – conviețuirea lui Ken Lauder cu tribul din Pliocen. *Thriller*-ul paleoantropologic îi creează „palpitații” cititorilor. Fantezia științifică îl face să evadeze pe cititor – o tendință și o nevoie a postmodernității noastre! Meditația de tip antropologic – surprinderea acelei „umanități comune” deținute de exemplarele civilizației noastre și ale celor din Pliocen – îi mulțumește pe elitiști. Dar nu trebuie uitate calitățile pur literare recunoscute de comentarii străini. Suficiente elemente literare originale apar în textura narațiunii, fiind vorba de un roman valoros, în partea superioară a oricărui gen în care l-am încadra. Negocierea de gen, realizată atât prin mixarea de *thriller* și roman de tip reflecție antropologică, cât și prin scrierea și receptarea lui, este una complexă și, mai ales, eficientă, ceea ce i-a asigurat o critică de întâmpinare foarte bună (mii de *review*-uri) și o vânzare foarte bună (trei milioane de dolari), fiind vorba de un *topseller* (vânzare de peste un milion de exemplare).

Jurnalul *The Return (Întoarcerea)* presupune o negociere mai simplă între scriitor și cititorii trădați prin plecarea sa din România comunistă. Negocierea se axează pe componenta literară și originală a cărții, care presupune o sinceritate șocantă, și pe autenticismul de tip experimentalist. William Styron, autorul romanului *Alegerea Sofiei*, într-o scrisoare inclusă în volum, afirmă că a fost captivat pe deplin de „o epopee bogată și adesea fascinantă”.

În privința *memoir*-ului *The Oasis (Oaza)*, negocierea de gen înseamnă preponderența factorului literar/original sub aparența unui *memoir*. Într-o literatură autentică, care nu utilizează formule narative de mare popularitate, negocierea de gen înseamnă scopuri exclusiv literare și originalitate. Scriitorul scrie mai mult pentru a se oglindi pe sine, raportându-se la un public exigent. Apartenența la genul *memoir* poate atrage cititorii pasionați de memorii cu subiect istoric, fiind conștienți în alegerea lor de valoarea literară a confesiunii duble a supraviețuitorilor lagărului de concentrare nazist, Mirek și Blanka. Aprecieri elogioase au venit din partea lui William Styron, Elie Wiesel etc. Negocierea de gen și receptarea propriu-zisă însă au fost perturbate de evenimentele din 11 septembrie 2001 de la *World Trade Center*, atenția publicului cititor fiind atrasă în această direcție, chiar în momentul promovării cărții.

Pentru că romanul horror *In Hot Blood (Cu sânge fierbinte)* nu inovează ca gen popular, nici nu aduce un conținut literar original, potrivit negocierii de gen, el nu mulțumește suficient nici pe pasionații pretențioși de romane *horror*, nici critica literară sau pe cititorii

iubitori de romane de foarte bună calitate literară. Prin urmare, succesul de vânzare și de critică nu a existat în cazul acestei cărți.

Weregirls. Birth of the Pack (Weregirls. Nașterea cetei) e o carte de fantezie și de aventuri. Am putea specula ca să o încadrăm într-un roman din categoria *urban fantasy* (implantarea magicului în lumea modernă) sau din cea *fantasy supra-natural*. Negocierea de gen presupune receptarea romanului *Weregirls...* din partea unui public special (adolescentin și nu numai), iubitor al genului *juvenile fantasy*. Romanul este scris suficient de literar, astfel încât genul *fantasy* ilustrat prin acest roman are suficiente elemente originale. Mixajul de gen *fantasy* și de aventuri (în proporție mare) cu *literary fiction* intră într-o negociere de gen nu foarte complexă (rezultatul: nu foarte multe cronici de întâmpinare), dar eficientă (cu o vânzare bună).

Footprints in Time (Urme în timp) este clasificat de editori la secțiunea *roman de aventuri pentru preadolescenți între nouă și doisprezece ani*. *Footprints in Time* este o demonstrație reușită în cadrul literaturii juvenile. Așadar, un foarte bun roman de aventuri pentru preadolescenți. A avut loc o negociere de gen extrem de eficientă (nu complexă) din partea unui scriitor care știe foarte bine așteptările unui public special țintă, dornic de trăirea imaginară a unor aventuri, și ale unor cititori tineri care știu să aleagă lecturi adecvate vârstei lor. Industria de *entertainment* facilitează o negociere de gen extrem de eficientă, dacă se cunosc legile și regulile ei.

Romanul de mister religios *Girl Mary (Fata Maria)*, dintr-o proiectată trilogie la celebra editură americană *Simon&Schuster*, va fi lansat în toamna acestui an în SUA. *Endorsement-urile* la carte din partea unor personalități artistice importante din America și calitatea intrinsecă a scrierii anunță unul dintre cele mai valoroase și originale romane ale lui Petru Popescu, care, alături de *Oaza* și jurnalul *Întoarcerea*, constituie expresia noului autenticism petrupopescian în variantă americană. Aceste volume nu presupun o vandabilitate însemnată. O analiză atentă pe text demarcă îndeosebi argumente literare indubitabile. Dacă adăugăm atmosfera reușită de sfârșit de secol din *Înainte și după Edith*, romanul antropologic din *Amazon Beaming*, fiorul plin de autenticism al întâlnirii omului modern cu australopitecul din *Almost Adam* și, dacă minimalizăm formulele narrative populare utilizate, obținem o operă demnă de a fi analizată.

În jurnalul *Întoarcerea*, diaristul scrie despre o „conștiință compartimentată”, referindu-se, fără îndoială, la relația biografie vs. operă. Am constatat că această conștiință este răspunzătoare de disponibilitatea, flexibilitatea și inteligența de tip Ilosian ale romancierului de a scrie în mai multe genuri populare.

În capitolul **Afinități electiv**e, în urma analizelor noastre, am sintetizat înruderile și asemănările scrierilor lui Petru Popescu cu unele romane ale lui Maria Vargas Llosa (v. Alex. Ștefănescu, *Istoria literaturii romane contemporane 1941-2000*), Ernest Hemingway și Joseph Conrad, fără a se propune echivalențe calitative. La capitolul **Concluzii**, am încercat să alcătuiesc un *corpus* solid de sinteze pe marginea tezei, urmărind o analiză tematică și de stil unitară a tuturor romanelor lui Petru Popescu, axându-mă pe elemente de teorie a romanului (construcția romanului, utilizarea persoanei întâi, omogenitatea personajului narator masculin, autenticism) și pe teme și motive epice care circulă în operă într-un mod organic și unitar. O parte din aceste concluzii au fost publicate în revistele literare din România (*Tribuna*, în principal, și *România literară*). Am extras ultimele concluzii despre simplitatea *vs.* profunzimea romanului petrupopescian și am precizat în mod sintetic metodologia folosită în întreaga lucrare, cu consecințe benefice în abordarea și demersul nostru.

Precizăm că lucrarea noastră monografică este, în proporție egală, un demers teoretic despre romanul popular și genurile lui. Pentru fiecare roman în parte am utilizat metode de abordare și analiză dintre cele mai diverse, oferite de bibliografia de specialitate. Însă analiza de text are o importanță cardinală în demersul nostru, prin comentariul exact și plastic, prin cultivarea citatului relevant. Analiza pe text a fost sursa unor sinteze ample despre opera lui Petru Popescu. Acest tip de analiză ne-a oferit substanța și „carnalitatea” demersului nostru, iar teoria ne-a oferit instrumentele adecvate pentru o receptare fără prejudecăți (referitoare la romanul popular). Am pendulat tot timpul între reliefaarea facilității (formulele narative de largă popularitate) și profunzimii (autenticismul) în scrisul petrupopescian. Comentariul pe text este presărat cu observații estetice pertinente.

BIBLIOGRAFIE

BIBLIOGRAFIA OPEREI

A. OPERA LUI PETRU POPESCU ÎN LIMBA ROMÂNĂ

Petru Popescu, *Zeu printre bocuri*, Prefață de Paul Georgescu, Editura pentru literatură, București, 1966

Petru Popescu, *Fire de Jazz*, Editura pentru Literatură, 1964-1966, București

Petru Popescu, *Moartea din fereastră*, Editura Tineretului, București, 1967

Petru Popescu, *Prins*, Editura pentru Literatură, București, 1969

Petru Popescu, *Dulce ca mierea e glonțul patriei*, Editura Cartea Românească, București, 1971

Petru Popescu, *Om în somn*, Editura Albatros, București, 1971

Petru Popescu, *Între Socrate și Xantipa*, Editura Eminescu, București, 1973

Petru Popescu, *Să crești într-un an cât alții într-o zi*, Postfață-program a autorului, Editura Eminescu, București, 1973

Petru Popescu, *Sfârșitul bahic*, Editura Cartea românească, București, 1973

Petru Popescu, *Copiii Domnului*, Scrisoare-prefață a autorului, Editura Eminescu, București, 1974

Petru Popescu, *Înainte și după Edith*, trad. de Antoaneta Ralian, Editura [Fundatiei Culturale Române](#), București, 1993

Petru Popescu, *Revelație pe Amazon*, trad. de Radu Paraschivescu, Editura Cartea românească, București, 1993

Petru Popescu, *Întoarcerea*, trad. de Magdalena Popescu, Smaranda Bedrosian, Editura Nemira, București, 2001

Petru Popescu, *Oaza*, trad. de Florin Sicoie, Editura Mașina de Scris, București, 2002

Petru Popescu, *În coasta lui Adam*, trad. de Radu Paraschivescu, Editura Nemira, București, 2003

Petru Popescu, *Prins*, Scrisoare-Prefață a autorului, Postfață de Mihai Ungheanu, Editura 100+1 GRAMAR, București, 2004

Petru Popescu, *Dulce ca mierea e glonțul patriei*, Prefață de Nicolae Bârna, Editura 100+1 GRAMAR, București, 2004

Petru Popescu, *Urme în timp*, trad. de Cristina Jinga, Editura Corint, București, 2008

Petru Popescu, *Prins*, Prefață de Alex Ștefănescu, colecția *Biblioteca pentru toți*, Editura Curtea veche, București, 2009

B. OPERA LUI PETRU POPESCU ÎN LIMBA ENGLEZĂ

Petru Popescu, *Bough*, William Reese Company - Literature, ABAA (New Haven, CT, U.S.A.), 1973

Petru Popescu, *Boxes, stairs and whistle time*, Roger Lucas Booksellers, Horncastle, LIN, United Kingdom, 1975

Petru Popescu, *Burial of the Vine*, translated from the Romanian by Carol Telford, Peter Jay and Petru Popescu, Barrie & Jenkins (Sep 1975), London, UK

Petru Popescu, *The Last Wave*, Fairandfast, Lewes, SU, United Kingdom, 1977

Petru Popescu, *Before and After Edith*, Quartet Books, London, 1978

Petru Popescu, *In Hot Blood*, Medallion Books, INC, 1988

Petru Popescu, *Amazon Beaming*, Viking, New York, 1991

Petru Popescu, *Almost Adam*, Avon Books, New York, 1997

Petru Popescu, *The Return*, Grove Pr , 1997

Petru Popescu, *The Oasis: A Memoir of Love and Survival in a Concentration Camp*, St. Martin's Press, September 2001

Petru Popescu, *Weregirls: Birth of the Pack (Weregirls: Nașterea cetei)*, Publisher Tor Teen, September 2007

Petru Popescu, *Footprints in Time*, HarperCollins, May 27, 2008

Petru Popescu, *Girl Mary*, Simon & Schuster, 2009

BIBLIOGRAFIA CRITICĂ LA OPERA LUI PETRU POPESCU (SELECTIV)

În volum:

Cosma, Anton, *Romanul românesc contemporan* (vol.II), Editura Presa Universitara Clujeana, Cluj-Napoca, 1998, pp.160-161

Manolescu, Florin, *Enciclopedia exilului literar românesc, 1945-1989, Scriitori, reviste, instituții, organizații*, Editura Compania, 2003, Premiul Institutului Cultural Român, pp. 574-578

Micu, Dumitru, *Istoria literaturii române*, Editura Seculum I.O., București, 2000, pp. 652-653

Popa, Marian, *Istoria literaturii de azi pe Mâine*, Editura Semne, II, București, 2009, pp. 873-874

Sasu, Aurel, *Dicționarul scriitorilor din SUA și Canada*, Editura Albatros, București, 2001, pp. 235-238

Stănescu, C., *Interviuri în tranziție (Entretiens de la transition)*, Ed. Fundației Culturale Române, București, 1996, pp. 74-93

Ștefănescu, Alex., *Istoria literaturii romane contemporane 1941-2000*, Editura Mașina de Scris, București, pp. 660-666

Ulici, Laurențiu, *Literatura română contemporană*, I, Editura Eminescu, 1995, pp. 342-344

Ungureanu, Cornel, *Geografia Literaturii Romane, Azi. Vol. I, Muntenia, Paralela 45*, 2003, pp. 220-223

Ungureanu, Cornel, *La vest de Eden. O introducere în literatura exilului*, vol. II, Editura Amarcord, 2001, pp. 103-111

*** *Dicționarul analitic de opere literare românești*, coordonare și revizie științifică de Ion Pop, Editura Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, 1999-2001, vol. I, p. 340-342 și vol. III, pp. 415-417

****Dicționarul general al literaturii române*, P-R, Editura Univers Enciclopedic, 2004-2006, vol. III, pp. 360-363

*** *Dicționarul scriitorilor români* (coordonatori Mircea Zăciu, Marian Papahagi, Aurel Sasu), Vol. III (M-Q), Editura Albatros, 200, București, 1995-2002, pp. 834-837

În periodice (după 1990):

1990

Dinutz, Mircea, *Romancierul unei generații (I)*, Revista V, nr. 2, 1 februarie 1990, p. 2

Dinutz, Mircea, *Romancierul unei generații (II)*, Revista V, nr. 3, 15 februarie 1990, p. 6

1991

Stănescu, C., *Petru Popescu - Confesiunile unui „fugar”*, Adevărul literar și artistic, 2, nr. 95, 1-7 dec. 1991, p. 8

Vlad, Ion, *Actualitate literară. Un profesionist al romanului – Petru Popescu*, Tribuna, 3, nr. 38, 19-25 sept., 1991, p. 4

1992

Tuduciuc, Lascăr, *Destin și istorie – Petru Popescu, Dulce ca mierea e glonțul patriei*, Luceafărul, nr. 6, 1992, p. 12

1993

Bălu, Ion, *Sexualitate și violență*, Steaua, 44, nr. 8-9, 1993, p. 38

Bleoca, Liviu, *În căutarea începuturilor*, Apostrof, 4, nr. 5, 1993, p. 18

Căliman, Călin, *„Moartea unui înger”*. *Romancierul Petru Popescu, scenarist și regizor*, Literatorul, 3, nr. 50, 1993, p. 13

Cristea, Dan, *Jack the Ripper în juupoane – Petru Popescu, înainte și după Edith*, Luceafărul, nr. 23, 1993, p. 5

Ionescu, Al. Th., *Petru Popescu, înainte și după Edith*, Calende, 3, nr. 9, 1993, p. 9

Manolescu, Nicolae, *Basic Instinct*, România literară, nr. 14, 1993, p. 7

Necunoscut și citit pe jumătate, Petru Popescu a dat lovitura la Cartea românească – Petru Popescu, Revelație pe Amazon, Comentarii de Eugen Simion, Mircea Nedelciu, Magdalena Bedrosian, Adevărul literar și artistic, 4, nr. 196, 1993, p. 3

Popescu, Petru, *Noi, scriitorii din America – Petru Popescu, Revelație pe Amazon*, Adevărul literar și artistic, 4, nr. 196, 1993, p. 3

Rotund, Nicolae, *După Edith, ce? – Petru Popescu, înainte și după Edith*, Tomis, 28, nr. 12, 1993, p. 5

Stănescu, Saviana, *Petru Popescu – Revelație pe Amazon*, Adevărul literar și artistic, 4, nr. 196, 1993, p. 3

Teodorescu, Magda, *The challenge – Provocarea – Petru Popescu, Înainte și după Edith*, Contrapunct, 4, nr. 10, 1993, pp., 4,15

Vlad, Ion, *Petru Popescu și resursele thrillerului*, Tribuna, 5, nr. 32-33, 1993, p. 4

Voinescu, Radu, „Călugărița”, *Mitteleuropa și Hollywood-ul*, Contrapunct, 4, nr. 10, 1993, p. 4

1994

Dimisianu, Gabriel, *Întrebări și răspunsuri*, România literară, 27, nr. 2, 1994, p. 3

Grigor, Andrei, *Un român “american” în versiune românească. Revelație pe Amazon*, Literatorul, 4, nr. 32-33, 1994, p. 4

Cubleșan, Constantin, *De la Viena la Amazon*, Steaua, nr. 9, 1994, pp. 27-29

Ștefănescu, Alex., *Un best-seller american scris de un român (Revelație pe Amazon)*, România literară, 27, nr. 6, 1994, p. 6

1995

Mareș, Radu, *Petru Popescu, înainte și după exil*, Tribuna, 7, nr. 18, 1995, p. 5

1996

Mălăncioiu, Ileana, *Alternativa Petru Popescu*, „22”, 7, nr. 3, 1996, p. 14

Popa, Mircea, *A doua față a lui Petru Popescu*, Steaua, 47, nr. 1-2, 1996, p. 44-45

1997

Ștefănescu, Alex, *La o nouă lectură: Petru Popescu*, *România literară*, 30, nr. 36, 1997, p. 4
Idem: *România literară*, 30, nr. 37, 1997, p. 4

2000

Giorgioni, Remus Valeriu și Buiciuc, Constantin, *PETRU POPESCU - "Sînt multe momente cînd tresare în mine România și nu încerc să le reprim"*, *România literară*, nr. 46, 22 noiembrie 2000, <http://old.romlit.ro/> (27 mai 2009)

2001

Nedelcovici, Bujor, *Suntem cu toții inocenți?*, *România literară*, 20 martie 2001, p. 3

2002

Popescu, Petru, *Pagini de jurnal: 11 septembrie și noua Americă*, *România literară*, nr. 27, 10-16 iulie 2002, pp. 15-18

Petru Popescu, *Fiica faraonului*, *România literară*, nr. 37, 18 septembrie 2002, în <http://old.romlit.ro/> (27 mai 2009)

2003

Urian, Tudorel, *Lecturi la zi: Iubire hollywoodiană la Dachau - Oaza*, *România literară*, nr. 3, 2003

2004

Rogozanu, C., *Ciocnirile din capul unui inginer sau Cum s-o lași încolo de critică*, *Vatra*, nr. 3-4, 2004, pp. 93-95

Cordoș, Sanda, *Două romane de Petru Popescu*, *ibidem*, pp. 95-96

Pecican, Ovidiu, *Autenticitatea ca subversiune*, *ibidem*, pp. 96-98

2006

Orășanu, Laurențiu, *Conexiuni*, nr.15, 2006, în http://conexiuni.net/autori/Petru%20Popescu/pornire_Petru%20Popescu.htm (26 mai 2009)

2008

Bălan, Dinu, *Petru Popescu sau fețele succesului*, supl. *Claviaturi* al revistei *Tribuna*, serie nouă, anul VII, nr. 137, 15-30 mai 2008, pp. I, XII

Bălan, Dinu, *Petru Popescu – Urme de pași în timp*, *ibidem*, p. VIII

Bălan, Dinu, *Petru Popescu – „Sunt un om mândru de ceea ce am realizat, dar nu sunt neurotic ori încrezut”* (interviu), *ibidem*, pp. III-IV

Danciu, Magda, *Petru Popescu – Prins în România* (interviu), *Familia*, nr. 1, ianuarie 2008, pp. 58-66

Danciu, Magda, *Petru Popescu – Aventura vieții? Viața ca o aventură?* (interviu), *Familia*, nr. 4, aprilie 2008, pp. 65-72

Cormoș, Grațian, *Ce rămâne dintr-un roman bun?*, supl. *Claviaturi* al revistei *Tribuna*, serie nouă, anul VII, nr. 137, 15-30 mai 2008, p. IX

Matiș, Rodica, *Întoarcerea lui Petru Popescu*, *ibidem*, p. XI

Popa Buluc, Magdalena, *Petru Popescu – “Într-un fel n-am plecat niciodată de aici”* (interviu), *Cotidianul*, 1 octombrie 2008, p. 21

Sasu, Aurel, *Petru Popescu: „Nabokov, Ionesco și cu mine suntem spionii tragediei europene pe planeta materialismului american”* (interviu), *Tribuna*, nr. 136, 1-15 mai 2008, http://www.revistatribuna.ro/index.php?unde=articol&articol=891&de_unde_vin=numar_arhiva (5 august 2009)

Tucă, Marius, *Verde-n față – Petru Popescu: Sunt un plagiator al propriului meu destin* (interviu), *Jurnalul Național*, 6 oct. 2008, <http://www.jurnalul.ro/stire-special/verde-n-fata-petru-popescu-sunt-un-plagiator-al-propriului-meu-destin-135459.html> (5 august 2009)

Tucă, Marius, *Verde-n față – Petru Popescu: un scriitor dublu* (interviu), *Jurnalul Național*, 7 oct. 2008, <http://www.jurnalul.ro/stire-special/verde-n-fata-petru-popescu-un-scriitor-dublu-135552.html> (5 august 2009)

Tucă, Marius, *Verde-n față – Petru Popescu: Despre America și patul Marthei Washington* (interviu), *Jurnalul Național*, 8 oct. 2008, <http://www.jurnalul.ro/stire-special/verde-n-fata-petru-popescu-despre-america-si-patul-marthei-washington-135686.html> (5 august 2009)

Țion, Adrian, *Un scriitor de succes*, supl. *Claviaturi* al revistei *Tribuna*, serie nouă, anul VII, nr. 137, 15-30 mai 2008, p. X

2009

Andronescu, Monica, „*Literatura scrisă în direct*” (convorbiri cu Alex Ștefănescu), Jurnalul Național, 4 august 2009, <http://www.jurnalul.ro/stire-biblioteca-pentru-toti/literatura-scrisa-in-direct-516699.html>

Bălan, Dinu, *Petru Popescu versus Nicolae Ceaușescu*, supl. Claviaturi al revistei Tribuna, serie nouă, anul VIII, nr. 161, 16-31 mai 2009, p. VI

Bălan, Dinu, *Scrisoare deschisă adresată scriitorului Petru Popescu*, Observatorul Cultural, anul X, serie nouă nr. 226 (484), 23-29 iulie 2009, p. 11

Bălan, Dinu, *Construcția epică și unitatea tematică în opera lui Petru Popescu*, Tribuna, serie nouă, anul VIII, 1-15 august 2009, pp. 19-21

Bălan, Dinu, *Petru Popescu – o istorie a receptării*, România literară, nr. 31 (Anul XLI), pp. 18-19

Chițan, Simona, *Petru Popescu – „Da, am iubit-o pe Zoia Ceaușescu!” (interviu)*, Evenimentul zilei, 14 Decembrie 2008, în <http://www.evz.ro/articole/detalii-articol/832251/Da-am-iubit-o-pe-Zoia-Ceausescu/> (26 mai 2009)

Cionoff, Șerban, *Petru Popescu, un Popescu care a „prins”*, Jurnalul Național, 3 august 2009, p. 6

Mărgineanu, Clara, *Petru Popescu – „Prins” între amintiri necenzurate*, Jurnalul Național, 5 august 2009, <http://www.jurnalul.ro/stire-biblioteca-pentru-toti/petru-popescu-prins-intre-amintiri-necenzurate-516806.html> (5 august 2009)

BIBLIOGRAFIE CRITICĂ GENERALĂ ROMÂNEASCĂ

1. Balotă, Nicolae, *Romanul românesc în sec. XX*, Editura Univers, București, 1997
2. Barbu, Marian, *Romanul de mistere în literatura română*, Editura Scrisul Românesc, Craiova, 1981
3. *Camil Petrescu interpretat de...*, prefață, notă asupra ediției, antologie, cronologie și bibliografie de Paul. Dugneanu, *Editura Eminescu, București, 1984*
4. Dimov, Leonid; Țepeneag, Dumitru, *Momentul liric*, antologie de Corin Braga, Editura Cartea Românească, București, 1997

5. Drăgan, Ioana, *Romanul popular în România*, Editura Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, 2001
6. Eliade, Mircea, *Sacrul și profanul*, Editura Humanitas, București, 1995
7. Glodeanu, Gheorghe, *Poetica romanului interbelic*, Ediția a II-a, Editura Ideea Europeană, București, 2007
8. Iosifescu, Silvian, *Literatura de frontieră*, Editura pentru literatură, București, 1969
9. Lombardo, Maria Luisa, *Erotica Magna. O istorie a literaturii române dincolo de tabuurile ei*, Editura Universității de Vest, Timișoara, 2004
10. Lupan, Radu, *Viziuni americane, Romanul american contemporan*, Cartea Românească, 1997
11. Lupan, Radu, *Hemingway scriitorul*, Editura pentru Literatură Universală, București, 1966
12. Manolescu, Nicolae, *Arca lui Noe. Eseu despre romanul românesc*, Editura 100+1 Gramar, București, 2006
13. Marino, Adrian, *Biografia ideii de literatură*, vol. 5, Secolul 20 (Partea III), Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1998
14. Marino, Adrian, *Dicționar de idei literare*, I, Editura Eminescu, București, 1973
15. Micu, Dumitru, *Literatura română în sec. al XX-lea*, Editura Fundației Culturale Române, București, 2000
16. Morar, Ovidiu, *Avatarurile suprarealismului românesc*, Editura Univers, București, 2003
17. Negrici, Eugen, *Literatura română sub comunism*, Editura Fundației Pro, [2002](#)
18. Odangiu, Marian, *Romanul politic*, Editura Facla, Timișoara, 1984
19. Petrescu, Liviu, *Vârstele romanului*, Editura Eminescu, București, 1992
20. Protopopescu, Al., *Romanul psihologic românesc*, Editura Paralela 45, colecția deschideri, 2000, ediția a II-a
21. Simion, Eugen, *Ficțiunea jurnalului intim*, Editura univers enciclopedic, Ediția a II-a revăzută și adăugită, București, 2005
22. Simion, Eugen, *Scriitori români de azi*, vol. I-II, București, Editura Cartea Românească, 1976
23. Tomuș, Mircea, *Romanul romanului românesc*, volumul I (*În căutarea personajului*), București, Editura Gramar, 1999

24. Tomuș Mircea, *Romanul romanului românesc*, volumul II (*Despre identitatea unui gen fără identitate; romanul ca personaj al propriului său roman*), Buc., Ed. Gramar, 2000
25. Ungureanu, Cornel, *La vest de Eden. O introducere a literaturii exilului*, vol. II, Editura Amarcord, 2001
26. Ungureanu, Cornel, *Mitteleuropa periferiilor*, Editura Polirom, 2002
27. Ungureanu, Cornel, *Europa centrală: Geografia unei iluzii*, Editura Curte veche, 2004
28. Vianu, Tudor, *Arta prozatorilor români*, Hyperion, Chișinău, 1991
29. Vlad, Ion, *Aventura formelor : geneza și metamorfoza „genurilor”*, E.D.P., București, 1996
30. *Romanul românesc în interviuri*, vol. II (G-P), partea II, antologie îngrijită de Aurel Sasu și Mariana Vartic, Editura Minerva, București

BIBLIOGRAFIE CRITICĂ GENERALĂ UNIVERSALĂ

1. Albérès, R., *Istoria romanului modern*, Trad. de Leonid Dimov, Prefață de Nicolae Balotă, EPL, București, 1969
2. Aldridge, John W., *After the Lost Generation, a critical study of the writers of the two wars*, The Noonday Press, New York, 1958
3. Bradbury, Malcolm, *The American Modern Novel*, Penguin Books, 1994
4. Bradbury, Malcolm, *The Modern British Novel*, Hardback London, Secker & Warburg, 1993
5. Brulotte, Gaétan; Phillips, John, *Encyclopedia of Erotic Literature*, CRC Press, 2006
6. Călinescu, Matei, *Cinci fețe ale modernității*, trad. de Tatiana Pătrulescu și Radu Țurcanu, Postfață de Mircea Martin, Editura UNIVERS, București, 1995
7. Chevalier, Jean; Gheerbrant, Alain, *Dicționar de simboluri*, Vol. 2, Ed. Artemis, București, 1995
8. Dancyger, Ken ; Rush, Jeff, *Alternative scriptwriting: successfully breaking the rules*, Focal Press, 2006, p. 88
9. Dove, George N., *Suspense in the Formula Story*, Popular Press, 1989

10. Emery, Amy Fass, *The Anthropological Literature in Latin American Literature*, University of Missouri Press, 1996
11. Gelder, Ken, *Popular fiction, The Logics and Practices of a Literary Field*, Routledge, 2004
12. Head, Dominic, Ousby, Ian, *The Cambridge Guide to Literature in English*, Cambridge University Press, 2006
13. Hollowell, John, *Fact & Fiction: The New Journalism and the Nonfiction Novel*, University of North Carolina Press, 1977
14. Hulme, Peter; Youngs, Tim, *Cambridge Companion to Travel Writing*, Cambridge University Press, 2002
15. Jauss, H.R. , *Istoria literară ca provocare a științelor literaturii* (fragmente), trad. de Andrei Corbea, în *Viața Românească*, 10, „Caiete critice” 4, octombrie 1980, pp. 155- 176.
16. Krutnik, Frank, *In a Lonely Street: Film Noir, Genre, Masculinity*. London: Routledge, 1991
17. Lejeune, Philippe, *Pactul autobiografic*, Trad. de Irina Margareta Nistor, Editura Univers, București, 2000
18. Lejeune, Phillippe, *Je est un autre*, Paris: Editions du Seuil, 1980
19. Lounsberry, Barbara, *The Art of Fact: Contemporary Artists of Nonfiction*, Greenwood Press, 1990
20. Lukács, Georg, *Romanul istoric*, Editura Minerva, București, 1978
21. Marshall, Gail, *The Cambridge Companion to the Fin de Siecle*, Cambridge University Press, 2007
22. Martens, Lorna, *Shadow lines, Austrian literature from Freud to Kafka*, U of Nebraska Press, 1996
23. McBride, Patrizia, *The Void of Ethics and Robert Musil*, Northwestern University Press, 2006
24. McCracker, Scot, *Pulp: Reading Popular Fiction*, Manchester University Press, 1998
25. McGuinness, Patrick, *Symbolism, Decadence and the Fin de Siecle*, Presses Université Laval, 2000
26. McLaren, Angus *The Trials of Masculinity: Policing Sexual Boundaries, 1870-1930*, University of Chicago Press, 1999
27. Mort, John, *Christian fiction: a guide to the genre*, Libraries Unlimited, 2002
28. Neale, Stephen, *Genre and Hollywood*, Routledge, 2000

29. Pennington, Jody W., *The History of Sex in American Film*, Greenwood Publishing Group, 2007
30. Rubin, Martin, *Thrillers*, Cambridge University Press, 1999
31. Saricks, Joyce G., *The Reader's Advisory Guide to Genre Fiction*, ALA Editions, 2001
32. Sutherland, John, *Bestseller: A Very Short Introduction*, Oxford University Press, 2007
33. Sutherland, John, *Bestsellers: Popular fiction of the 1970's*, Routledge, 1981
34. Thompson, Bruce, *Schnitzler's Vienna: Image of a Society*, Editura Taylor & Francis, 1990
35. Williams, Linda Ruth, *The Erotic Thriller in Contemporary Cinema*, Edinburgh: Edinburgh University Press 2005
36. Wyatt, Neal, *The Reader's Advisory to Nonfiction*, ALA Editions, 2007
37. Zinsser, William Knowlton, *On Writing Well: An Informal Guide to Writing Nonfiction*, Harper & Row, 1985

CURRICULUM VITAE

1. Starea civilă

Nume: Bălan

Prenume: Dinu

Adresa: Huedin, cod 405400, jud. Cluj, Strada Pomilor, nr. 4

Telefon: 0264354384-fix, 0742822722-mobil

Email: dinubalan@hotmail.com

Data nașterii: 06.02.1972

Profesia : profesor de limba latină și literatura română la Liceul Teoretic „O. Goga”, Huedin, jud. Cluj, din 1997

2. Situația familială

Căsătorit, un copil

3. Formarea profesională

Licențiat al Facultății de Litere din Cluj-Napoca, secția Limbi clasice, cursuri de zi, 1991-1996 (teză de licență *Conjuncțiile temporale în opera lui Sallustius*, coord. șt: prof. univ. dr. Frieda Edelstein)

Licențiat al Facultății de Litere din Cluj-Napoca, secția Română-Latină, cursuri de zi, 2004-2007 (teză de licență *Opera lui Romulus Zaharia*, coord. șt: prof. univ. dr. Ion Pop)

Cursuri postuniversitare în *Politici și administrație publică* - învățământ la distanță din cadrul Facultății de Filozofie a Universității din București, promoția 2001

Doctorand din 2006 la Universitatea 1 Decembrie 1918 Alba Iulia, cu teza *Petru Popescu-studiu monografic* (coord. șt.: prof. univ. dr. Constantin Cubleşan)

4. Experiență profesională (domeniul cultură)

Redactor responsabil al suplimentului literar *Claviaturi* al revistei literare *Tribuna* din Cluj-Napoca, cu apariție trimestrială, pe care o edităm trimestrial, cu începere din 2003, cu finanțarea Consiliului Local Huedin

Colaborator la revistele: *Tribuna* (constant), *Observatorul cultural*, *România literară*, *Vatra*, *Cetatea culturală*, *Orașul* etc.

Coordonator de peste 10 ani al unei reviste școlare „Pauza Mare” cu premii și mențiuni la nivel județean

Prefațator și postfațator al următoarelor cărți: *Romulus Zaharia*, *Epihia în stil valah* (Editura Dacia Europa Nova, Lugoj 2003) și *Anotimpurile unei țigănci* (Editura Dacia Europa Nova, Lugoj, 2003)), Teofil Răchițeanu, *Efulgurații-jurnal* (Editura Sedan, 2002), Alexandru Jurcan, *Să ieși din viața mea cu o lumânare în mână*, Editura Casa Cărții de știință, 2005) etc.

Am coordonat un manifest împotriva marginalizării limbii latine, cu o intervenție la Radio Cluj, mai 2004, cu un material trimis la un forum latin *Nuntii latini*, cu un articol

manifest publicat în revista *Tribuna*, cu titlul *Stadiul limbilor clasice din România* (ecou revista Ateneu) și cu ecouri în alte ziare locale, și cu prezența demersului în agențiile de presă clujene de către care am fost interviuat.

Am realizat în mai 2008 un nr. tematic *Petru Popescu* în suplimentul *Claviaturi* al revistei *Tribuna*, cu ocazia sosirii romancierului în Cluj-Napoca și Huedin.

Inclus la *Referințele critice* de la romanul *Prins* (prefață de Alex Ștefănescu, Editura Curtea veche, 2009) al lui Petru Popescu din colecția *Biblioteca pentru toți*, lansată de cotidianul *Jurnalul Național*.

Am publicat în data de 23 iulie 2009 o *Scrisoare deschisă adresată romancierului Petru Popescu* în *Observatorul cultural*, cu ecouri mai ample în *Jurnalul Național* și blogul wordpress. com, despre cauzele scăderii dramatice a interesului pentru lectură din partea tineretului.

Huedin, 24 august 2009